

Jänn nyårsafton i slutä åv aditoundratalä

Mormor mäj, »Rullugårds-Ann« kallät däm on mytji åv, men um ä kam nå brev äld nå a ännä så stodd ä Erik Olof Jönssons e-a Grudd Anna Matsdotter. O va je litä uvanli kvinnfok upå fler vis å add je fömåg tä »känn å si« ur o sulld djärå ibland. Då o va bar ti år gåmål (o va född 1849) å däm va i Bårrbjer upå ostn, så ändät je nåt att jän varg add duvå ta si in genum gluddjän å ta si je djet ini fjosi. Djete add stjäll å si, å upå nåti add däm ärt je stjäll nidi Trappgard, så däm trodd full att ä va nån frå Mångbjer så add aft takkor bårt å duvå finnat däm å gändji em min däm upå nåti, å att djete add duvå ta si åjt sjov å fia nidi Mångbjer. Så då stjikkät däm åv doda tiärs kullo, o skulld go nidi Mångbjer å sjå um djete va da. Män då o kam litä nid um Trappgard så va ä så ä ädd nån fändji i on å bridi on tvertfö å sagt: »Däjn ska du go.« O djikk däjnt o vårt vändadn, å då låg djete da undär jenum båsk ijelrivin bar någä meter frå väjm, å vardjän add rivi åv ännä jorä.

Då mormor va adito år gåmål så djyftät o si min Järk Ull. Jän sumår då däm va i Åsim min tjynår å add gäta umsta upå mårån, så kam int je åv tjym emat upå kvälldn fast odror kam att. Däm skulld full båtå letatt tjyri nästa dag då, mormor å kalln. Inå däm djingg så fåll mormor å kni ata jenå säät ini stugun å bad Gud att an skulld jop ännä finnat tjyri. Däm trodd full um o add kunna bi ättär någär nittär mot Svartntjänn, så däm figdäs a sudum Åsbåkkkan, män då stanät mormor å säjd a kallim: »Näj, Guds And se mi att i ska go a döda åldi. »Å hājāj ur dum du duv då va i åll tidär«, säjd kalln a änä. »Ja du få djärå ur du vill, män i gor däjnt i kännär att i ska,« svärät mormor. Morfar fortsättät nittär mot Svartntjänn, män mormor djikk deräkt båtå fannatt tjyri å då add o litna, så ä va bar tä ta kåvån å sländj an yvyr ärdi å knallåv emat, å tjyri låg i ålum a änä el tidi.

Mormor egd em näst vass i Kulårum undjifär trätti senäst åri o livdä. O va bra nug dov sä o va umkringg sexti år gåmål, så o ärd full int nå vänd odror akkoderät um, män o add jätt utroli minn å va duktin tä berätta. Jän kvälld sät o å tänkt full upå gambäl tidär, å sä frågät o faad sä: »Tror du att du ädd kunna bränn brännvin du ä?« »Näj ä a int i je aning um ur ä gor til, å åldär a i aft nå bruk fö nå äld«, svärät faad. »Ja män i tror att i ädd kunna än i«, säjd mormor, män o add då ålder nå bruk fö nå o äld.

Ä va full int um mormor i skulld skriv äld, män ä vårt so ändå, då i tänkt uppå vänd brännvinä ädd kunna ställ til jän nyårsafton i slutä äv aditoundratalä. Ä va Ällfokas tur tä ägg vid a prästim eta årä. Däm ädd jätt skogstjyft västi Våländji så djikk frå landsväjm ä nida sjom, ä da ädd däm äddji ä ställa i ärdning vidn så skulld tjöras uppå nyårsafton. Farfar va trätt um mäna, så däm ädd akkoda att faad skulld tjör först vänd, ä sä skulld farfar tjör odär lassä. Faad va upp tidät ä djärdäv vänd men då an kam att sä an ädd böta äv uppå prästgardim, så va int farfar em nå, så fasmor säjd: »Ja, Olans Jons a byrtä go jän, ä däm a byrtä sylt ä såjp, så ä e full int nå ana råd äld du få färä je vänd til.« Faad tog si bar je tupp ä fo. Då an kam att ätter ander vändon så ädd ä inna byrjä bi mörkt, ä fasmor ädd inna go uti fjosä, män o ädd koka je gryt äv tjöt ä päron ä rötär inä o djikk äjt, så faad skulld få nå isi då an kam att. Då an kam ini stugu så sät dömda båd kallär äta bordi ä ädd nästan itir tjötgryton o, ä sä ädd däm jän brännvinsputäl uppå bordi. Då tog Olans Jons brännvinsputäl i nävån ä djikk bärtämot faad ä säjd min fösmädligäst rösti an duvd: »Jaa, du kan full få jän sup do o fast du e goodtämpäl.« »Ta undä putäl n anas få du ängär di,« säjd fadä. »Ää, byrjär då ä mäskupp di o ä?« svärät Olans Jons ä kam ändå nämmär min putäl. Utäfö tä täntj si fö nå, så smetät faad til a putälim min flatandn så an flog frami yppispisn da ä brann je dukti brasu. Putäl fosund ä ä vårt jän knall sämä skapli bysskot då spritn tog jäld ä ä slo upp jän lugä så nådd attum umsälldi ä ällt upi tatjä. »Kum sum vir go i ä du nu, du anär int ur litt du e,« säjd farfar a Olans Jons. »Ä ädd int däm gändji då. vet int i vänd så ädd ända,« brukät faad säj då an berättät, »fö då va i så jäläk så i kund ädd gart vänd sämälst, i va full bā jäläk ä rädd, i ädd ju rent äv kunna bränn upp stugu o bar fö eta ljot brännvinä.«

Lars Håll

(Ordlista, se nästa sida)

Ordlista

ostn
duvå
doda
jorä
gåta umsta
odror
figdäs a
a döda åldi
nittär
litna
kävän
ärdi
ågg vid
äddji
eta
tupp(a)
rötär
smetät
fosund
umsäldi
jälåk
ålder
tjym
tjynär
tjyri
jop
egd em näst
odär

hösten
kunnat
den där
juvret
vallat korna till betesplatsen
de andra
följdes åt
åt det där hållet
neråt
kalvat
kalven
axeln
hugga ved
huggit
det där
tunnbröd med sovel
kålrötter
slog till
gick sönder
spiselhylla
arg
aldrig
korna, dat.
korna, nom.
kon
hjälpa
bodde hos
det andra